

Työkykytietojen kirjaaminen ja teknologian hyödyntäminen työterveyshuollossa

Työterveyshuollon asiakkaiden potilastiedot löytyvät useista eri tietojärjestelmistä, sekä työterveyshuollossa että perus- ja erikoissairaanhoidossa käytössä olevista tietojärjestelmistä. Ajantasaisten tietojen tulisi olla saatavilla kaikilla työterveyshuollon toimijoilla, ja myös muilla terveydenhuollon toimijoilla oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa.

Tiedon laatu on edellytys potilaan hyvälle hoidolle. Yhtenäiset kirjaamiskäytännöt parantavat tietojen laatua. Tietojen tulee olla täydellisiä, virheettömiä ja vertailtavia. Tiedon laatu on myös edellytys tietojen toisiokäytössä, kuten hallinnollisissa tai tilastollisissa tarkoituksissa sekä tutkimuksessa. Tietojen kirjaaminen rakenteisessa muodossa on edellytys tiedonsiirtoon eri toimijoiden välillä potilaan jatkohoidon turvaamiseksi ja tiedon hyödyntämiseksi Potilastiedon arkistosta (Kanta-arkisto). Työterveyshuollon rakenteisten tietojen yhdenmukaistaminen mahdollistaa tietojen yhteiskäytön sähköisessä potilaskertomuksessa. Lisäksi tietoja voidaan hyödyntää erilaisissa työterveyshuollon raporteissa kuten työpaikan henkilöstön terveydentila, työkyky ja työpaikan olosuhteiden vaikutukset henkilöstöön.

Sari Nissisen kehittämä tietomalli työkykytietojen kirjaamiseksi terveydenhuollon potilaskertomukseen sisältää ne työkykytiedot, jotka työterveyshenkilöstön mielestä ovat terveydenhuollon ammattilaisten välisen tietojen vaihdon kannalta oleellisia potilaskertomukseen kirjattavia tietoja. Tietoja ovat terveydentilaan, sairauksiin, työoloihin ja työturvallisuuteen liittyvät tiedot, potilaan ja ammattilaisen arviot työkyvystä sekä jatkosuunnitelma. Tutkimuksen mukaan työterveyshenkilöstö haluaa käyttää hoitotyössä tarvittavien tietojen hakuun eArkistoa (Kanta), mutta tietojen löytämi-

nen sieltä koettiin hankalaksi. Työterveyshuollon potilastietojärjestelmiin on kirjattu runsaasti pääosin vapaamuotoista työkykytietoa. Työkykytietoja ei saada potilastietojärjestelmistä helposti käyttöön, eikä tietoja löydy riittävästi myöskään Kanta-arkistosta. Tutkimuksen tulosten mukaan työkykytietojen avulla voidaan tehostaa potilaan hoitoa, mutta niiden kirjaamista kansallisen ohjeistuksen mukaisesti tulee lisätä. (Sari Nissinen. 2019. Työkykytieto käyttöön. Työkykytietojen kansallisesti yhtenäinen tietomalli terveydenhuollon potilaskertomuksessa. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Social Sciences and Business Studies, No 187. University of Eastern Finland, Itä-Suomen yliopisto; 2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2997-6>)

Tässä numerossa julkaistaan kaksi artikkelia Sari Nissisen ym. työterveyshuollon ammattilaisille tekemän kyselytutkimuksen tuloksista: ”Työterveyshuollon kirjaamiskäytännöt sairauden liittymisestä työhön ja vaikutuksesta työkykyyn” ja ”Kirjattavan työkykytiedon merkitys työterveyshuollossa - kyselytutkimus työterveyshuollon ammattilaisille”.

Kyselytutkimuksen mukaan potilastietojärjestelmiin on suurelta osin pakotettu kirjaamaan sairauden työhön liittyvyys ja arviointi sairauden vaikutuksesta työkykyyn. Arvioinnin kirjaaminen voitiin kuitenkin ohittaa valitsemalla ei arvioitu -vaihtoehto. Useimmat vastaajista kokivat tarvetta yhtenäistää arviointikäytäntöjä. Yhtenäinen kirjaamistapa hyödyttää myös työterveyshuollon toteuttamaa ehkäisevää työtä ja työkyvyn tukemista, kun tieto sairauden työhön liittyvyydestä ja työkyvystä tallennetaan potilaskertomukseen niin, että se näkyy myös muille potilasta hoitaville am-

mattilaisille. Työkykytietojen kirjaaminen oli vapaamuotoista tekstiä. Tärkeinä työkykytietoina pidettiin psyykkistä ja fyysistä suorituskykyä, työkyvyttömyysaika, potilaan ja ammattilaisten arvioita työkyvystä, työn kuormitustekijöitä sekä työhön paluun suunnitelmaa. Suurin osa vastaajista hyödynsi työkykytietoja potilastyössään ja uskoi tietojen olevan hyödyllisiä myös muille potilasta hoitaville terveydenhuollon ammattilaisille. Väestötason kansalliseksi seurantatiedoiksi sopivimpia olivat sairauden diagnoosi tai hoidon syy, terveysriski, työkyvyttömyysaika sekä potilaan ja ammattilaisen arviot työkyvystä. Kyselytutkimusten tulosten perusteella tarvitaan työterveyslääkäreiden ja työterveyshoitajien yhtenäisiin kirjaamistapoihin liittyvää koulutusta ja potilastietojärjestelmien kehittämistä. Tiedon kirjaaminen potilastietojärjestelmiin tulisi olla mahdollisimman sujuvaa osana vastaanoton kulkua ja kertaalleen asiakas- ja potilastyössä kirjattua tietoa tulisi voida hyödyntää väestötasoisessa seurannassa.

Työterveyshuollossa toimivien henkilöiden asenteet teknologian hyödyntämiseen ja etäpalveluihin vaikuttavat myös uusien toimintatapojen käyttöönottoon. Henkilöiden asenteiden on todettu olevan pääosin myönteisiä. Myönteiset kokemukset liittyvät erityisesti työn sujuvuuden paranemiseen, tiedonvälityksen tehostumiseen sekä palvelun saatavuuden parantumiseen. Henkilöiden työnkuvan muutokset koetaan ristiriitaisena. Kielteisiä kokemuksia olivat kasvotusten kohtaamisten vähentyminen, teknologian käyttöön liittyvät ongelmat sekä asiakkaiden ja ammattilaisten osin

riittämättömät valmiudet ja osaaminen teknologian käytössä. (Koivisto TA, Koroma J, Ruusuvoori J. Teknologian hyödyntäminen ja etäpalvelut työterveyshuollossa - ammattilaisten näkökulma. *FinJeHeW* 2019;11(3):183-197.)

Covid-19-pandemia on lisännyt etätöiden tekemistä, joten työterveyshuollon on tarpeen kehittää ja ottaa käyttöön työterveyshuollon tietojen annon, neuvonnan ja ohjauksen etäpalveluita. Karpin ym. tutkimuksen mukaan etäpalveluiden käyttöönottoa edistävinä tekijöinä havaittiin työterveyshuollon kiinnostus teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin, uusien työmenetelmien kehitykseen osallistumiseen ja uuden oppimiseen. Lisäksi työterveyshuollon asiakasorganisaatioiden luottamus työterveyshuollon palveluiden laatuun ja kykyyn tunnistaa asiakastarpeet sekä myönteinen suhtautuminen etäpalveluihin olivat käyttöönottoa edistäviä tekijöitä.

Tekijöitä, jotka hidastivat tai jopa estivät etänä toteutettavan neuvonnan ja ohjauksen kehittämistä ja käyttöönottoa, olivat epäselvyys johdon visioista sekä vaikeus tunnistaa asiakkaiden muuttuneita tarpeita ja etänä toteutettavan neuvonnan ja ohjauksen toteuttamiseen vaadittavia taitoja. Teknologian hyödyntäminen ja etäpalveluiden käyttöönoton merkitys lisääntyy työterveyshuollossa työn muutoksen sekä uusien ja parempien teknologisten ratkaisujen kehittämisen myötä.

Kristiina Häyrinen
päätoimittaja